

A bírálóbizottság értékelése

Az értekezés egy kutatássorozatot – a maga fejlődési ívében – mutatott be, amely nemcsak releváns társadalmi problémák feltárására irányul, hanem olyan kérdésekre, amely a hazai közgondolkodást is elevenen foglalkoztatja, egyfelől a kisebbségi csoportokhoz, bevándorlókhoz való viszonyulás, másfelől a saját (nemzeti) csoport felfogásának tartalma, összetevői és ennek konzekvenciái. Az értekezés a nemzetközi szakirodalom kimerítő és mélyreható tanulmányozásán, fogalmi és vizsgálati eszközeinek kiaknázásán alapul, ezen igen eredményes törekvését támogatta volna, ha a hazai kutatási előzményekből kiemeli azokat, amelyekre különösképpen támaszkodni tudott és ilyen értelemben saját munkáját beágyazza a hazai szociológiai, kultúrantropológiai, pedagógiai és pszichológiai munkálatok összképébe. Az elvégzett kutatások markánsan és egyértelműen szociálpszichológiai jellegűek a leíró és kísérleti megközelítések szerencsés kombinációjaként, melyhez képest természetesen további értékes adalékokat nyújthatott volna a vizsgálati minták részletező szociológiai azonosítása, valamint kvalitatív módszerek igénybevétele a köztudat tartalmainak jellemzése során (nem utolsó sorban abban, hogy a vizsgálati személyek hogyan értelmezik a nekik felkínált tételeket, kérdéseket).

A kutatási eredmények világosan megfogalmazott hipotézisek megalapozott és meggyőző kontrollján alapulnak, ezen eredmények közül kiemelkedik egyrészt a roma kisebbségi csoporttal kapcsolatos előítéletek jelentkezési formáinak, tartalmának, gondolati szerveződésének, egyes háttértényezőinek a módszeres, tényszerű, szakavatott felderítése, másrészt a többségi (nemzeti) csoport identitástudatának ugyancsak módszeres tanulmányozása, összetevőinek azonosítása e csoportfelfogásban megjelenő zártság-nyitottság konzekvenciáinak a tényszerű kimutatása a roma kisebbséggel, illetve a bevándorló/muszlim csoportokkal kapcsolatos vélekedések tartalmában, előítéletességének mértékében. Harmadrészt kitüntetett figyelmet érdemelnek azok a hazai viszonylatban újszerű eredmények, amelyek az Európához való értékelő viszony szerepét próbálják felderíteni a befogadói attitűdök alakulásában. A nyolc ismertetett és egymásra épülő kutatás egyidejűleg és összefüggésükben tárgyal olyan szociálpszichológiai fogalmi konstruktumokat, mint előítélet, sztereotípiák, identitás, elfogadásra és befogadásra való készség és eljut egészen a segítségnyújtási hajlandóság, tehát a nyílt viselkedés jelenségekéig.

Örvendetes, hogy a jelölt jelzései szerint e kutatások folytatódnak és a sokrétű témakörök vizsgálata ezen és más paradigmák jegyében hosszabb távon indokolt, szükséges.